

Tożsamość cyfrowa jako prawo do dostępu do technologii, produktów i usług cyfrowych

Monika Nowikowska

ASzWoj, Wydział Prawa i Administracji
Al. gen. Chruściela Montera 103, 00-910, Warszawa, Polska
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5166-8375>
E-mail: monika.nowikowska@gmail.com

Streszczenie

Zmiany społeczne związane z rozwojem nowych technologii stymulują procesy demokratyczne, stanowią przestrzeń do osiągnięcia różnych celów gospodarczych, jak również mogą dotyczyć sfery funkcjonowania człowieka, także jego praw i wolności. Przedmiotem przeprowadzonych badań jest wskazanie nowych obszarów regulacyjnych, wpływających na prawa jednostki. Artykuł ma na celu przybliżenie ewolucji tożsamości cyfrowej w Internecie oraz wyzwań dla jej ochrony wynikających z rozwoju nowych technologii. Hipoteza badawcza zakłada, że tożsamość cyfrowa stanowi nowe prawo, pozwalające na realizację uprawnień jednostki w sieci. Prawo do tożsamości cyfrowej wyraża się w prawie do dostępu do technologii, produktów i usług cyfrowych. W pracy wykorzystano metody: historyczną, egzegezy tekstu prawnego oraz indukcyjną i dedukcyjną. Do weryfikacji tej hipotezy zastosowano przegląd literatury przedmiotu oraz aktów

Received: 26.11.2024
Accepted: 05.12.2024
Published: 05.12.2024

Cite this article as:

M. Nowikowska, „Tożsamość cyfrowa jako prawo do dostępu do technologii, produktów i usług cyfrowych”

DOT.PL, no. 1/ 2024,
10.60097/DOTPL/196891

Corresponding author:

Monika Nowikowska
ASzWoj, Wydział Prawa i
Administracji
E-mail:
monika.nowikowska@gmail.com

Copyright:

Some rights reserved
Publisher NASK

unijnych, regulujących zagadnienie tożsamości cyfrowej. Zamiarem autorki niniejszego artykułu było także uporządkowanie obszaru pojęciowego. W artykule podjęto próbę zdefiniowania pojęcia „tożsamości cyfrowej” oraz ustalenia jego relacji z takimi pojęciami jak: „tożsamość internetowa”, „tożsamość online”, „e-tożsamość”.

Słowa kluczowe: tożsamość cyfrowa, społeczeństwo informacyjne, usługi cyfrowe, nowe technologie

Digital identity as the right to access digital technologies, products and services

Abstract

Social changes associated with the development of new technologies stimulate democratic processes, provide a space for achieving various economic goals, as well as can affect the sphere of human functioning, including his rights and freedoms. The subject of the conducted research is to identify new regulatory areas, creating new rights of the individual. The article aims to provide an overview of the evolution of digital identity on the Internet and the challenges to its protection arising from the development of new technologies. The research hypothesis is that digital identity is a right, allowing the realization of the individual's rights in the network. The right to digital identity is expressed in the right to access digital technologies, products and services. The paper uses the following methods: historical, exegesis of the legal text, and inductive and deductive. To verify this hypothesis, a review of the literature on the subject and EU acts regulating the issue of digital identity was used. It was also the intention of the author of this article to organize the conceptual area. The article attempts to define the concept of „digital identity” and to establish its relationship with such concepts as: „internet identity”, „online identity”, „e-identity”.

Keywords: digital identity, information society, digital services, new technology

Wstęp

Rozwój nowych technologii powoduje, że coraz większa część życia codziennego wielu ludzi przenosi się do internetu. Podczas korzystania z serwisów bankowych, urzędowych, medycznych, zakupów on-line, używana jest tzw. cyfrowa tożsamość. Cyfrowy świat staje się naturalnym środowiskiem współczesnego człowieka. Na przestrzeni kilku ostatnich lat ekosystem cyfrowych usług zaufania znacząco się rozwinął. Dostrzegając rosnącą rolę usług w sieci, także na szczeblu Unii Europejskiej, wprowadzane są zmiany legislacyjne zakładające wysoki stopień harmonizacji na poziomie ustawodawstw krajowych.

W ostatnim okresie na gruncie dokumentów unijnych pojawiło się pojęcie „tożsamości cyfrowej”. Brak jest legalnej definicji tego pojęcia. W literaturze przedmiotu podkreśla się, że każdy człowiek posiada tożsamość, na podstawie której buduje fundamenty swojej indywidualnej godności¹. M. Flis pojęcie tożsamości definiuje jako „zbiór wyobrażeń, sądów, przekonań, które konstruuje podmiot wobec samego siebie, czyli układ autodefinicji aktora społecznego”². Termin ten wiąże się z zespołem cech, które pozwalają zidentyfikować, rozpoznać daną osobę. Ustalenie czyjejs tożsamości polega na rozpoznaniu specyficznych cech danej osoby, które odróżniają tę osobę od innych³. Tożsamość jednostki jest relatywna względem tożsamości innych jednostek.

Tak rozumianą tożsamość można porównać do pojęcia „wizerunku”. Przez wizerunek rozumie się cechy, które pozwalają zidentyfikować jakąś osobę jako określoną jednostkę fizyczną. Są to dostrzegalne, fizyczne cechy człowieka, tworzące jego wygląd i pozwalające na identyfikację osoby wśród ludzi⁴. Zarówno podstawową funkcją tożsamości, jak i wizerunku, jest identyfikowanie osoby na podstawie posiadania określonej liczby atrybutów. Na tak rozumiane definicje składają się dwa elementy: zespół cech (atrybutów) jednostki oraz rozpoznawalność. W aspekcie cech

¹ M. Domańska, *Zakaz dyskryminacji ze względu na więcej niż jedno zabronione kryterium*, Warszawa 2019, s. 63.

² M. Flis (red.) *Etyczny wymiar tożsamości kulturowej, Studia z antropologii społecznej*, Warszawa 2004, s. 30.

³ K. Chałubińska-Jentkiewicz, M. Nowikowska, *Bezpieczeństwo, tożsamość, prywatność – aspekty prawne*, Warszawa 2020, s. 60.

⁴ Zob. M. Poźniak-Niedzielska, J. Szczotka, *Prawo autorskie. Zarys problematyki*, Warszawa 2020, s. 229; M. Poźniak-Niedzielska, *Ograniczenie praw autorskich do wizerunku, korespondencji i źródeł informacji* [w:] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu*, M. Poźniak-Niedzielska (red.), Bydgoszcz 2006, s. 133; E. Wojnicka, *Prawo do wizerunku w ustawodawstwie polskim*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego PWiOWI 1990, nr 56, s. 107; M. Nowikowska, *Prawo do wizerunku i prawo adresata korespondencji*, [w:] *Prawo własności intelektualnej. Teoria i praktyka*, J. Sieńczyło-Chłabcz (red.), Warszawa 2021, s. 315-316.

pozwalających odróżnić jednostkę od innych osób R. Coomaraswamy trafnie podkreśla, że tożsamość nie jest ze swej istoty niezmienna, bowiem jest kompozytem składającym się z wielu samodzielnych, często konkurujących, sprzecznych i podlegających transformacji kryteriów. Dlatego tożsamość często ulega zmianom, również w odpowiedzi na reakcję, czy zmienność ideologii i pod wpływem doświadczeń życiowych⁵. Jako przykład specyficznych cech, które kształtują tożsamość jednostki można wskazać miejsce i datę urodzenia, kolor włosów, numer dowodu osobistego, numer PESEL. Niektóre z tych cech nigdy się nie zmieniają, jak np. data urodzenia, jednak część z nich, może ulec zmianie, np. numer dowodu osobistego.

Wraz z rozwojem technologii cyfrowej pojawiły się także takie pojęcia, jak „tożsamość on-line” i „tożsamość cyfrowa”, „e-tożsamość”. Brak legalnych definicji omawianych pojęć sprawia, że obowiązek konstruowania ich znaczenia ciąży w głównej mierze na doktrynie i judykaturze.

Przez „tożsamości on-line”, rozumie się całokształt indywidualnych cech, które użytkownik wykazuje w społeczności internetowej, będąc na stronach internetowych. Jako przykład można wskazać posługiwanie się prawdziwymi danymi (np. imię i nazwisko), pseudonimem lub awatarem (obraz graficzny) podczas korzystania np. z forów internetowych czy sieciowych gier internetowych. Tak rozumiana tożsamość on-line stanowi odzwierciedlenie użytkownika w sieci.

„E-tożsamość” to cyfrowy odpowiednik dokumentu tożsamości, który składa się z zestawu danych, potwierdzających on-line tożsamość użytkownika. Rozwiązania takie są stosowane przykładowo w sektorze bankowym, pozwalając na dokonywanie czynności on-line, np. zaciąganie kredytów bankowych.

Natomiast przez „tożsamość internetową” rozumie się zespół cech jednostki, które pozwalają ją odróżnić od innych użytkowników w Internecie, np. na portalach społecznościowych, takich jak Facebook, Instagram lub LinkedIn. Tożsamość internetowa tworzy się w wyniku dokonywania codziennych czynności, takich jak zakupy

⁵ R. Coomaraswamy, *Identity within: Cultural Relativism, Minority Rights and the Empowerment of Women*, „The George Washington International Law Review”, 2002, vol. 34, no. 3, s. 484 i n.

bądź płatności on-line, rejestrowanie się na wielkich platformach VoD (*video on demand*), jak np. Netflix, HBO Max, Amazon Prime Video.

„Cyfrowa dekada”

Dostrzegając rosnącą rolę internetu w życiu współczesnego człowieka, ustawodawca unijny akcentuje potrzebę podniesienia skuteczności w wykonywaniu publicznych i prywatnych usług związanych z szeroko pojętym handlem elektronicznym na terytorium Unii Europejskiej, a także ułatwienie w użytkowaniu usług internetowych o charakterze transgranicznym. Ma temu służyć prawo obywateli UE do tożsamości cyfrowej, która może zwiększyć dostęp użytkownika do usług publicznych i prywatnych w Internecie. Istotnym celem, jakim kieruje się ustawodawca unijny, jest nadanie szczególnych atrybutów, będących rozwiązaniem z zakresu tożsamości elektronicznej, które powinny zanotować wzrost zdolności, wydajności oraz osiągnąć wysoki poziom zaufania w całej Unii Europejskiej, zarówno w sektorze prywatnym, jak i w sektorze publicznym, w związku z koniecznością identyfikacji i uwierzytelnienia użytkowników przy zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Dalszej analizie poddano podstawowe dokumenty prawne, w których w ostatnim czasie zaakcentowano potrzebę szybkiego rozwoju transformacji cyfrowej.

W „Europejskiej deklaracji praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie”⁶ z 23 stycznia 2023 r., proklamowanej przez Parlament Europejski, Radę i Komisję, podkreślono że transformacja cyfrowa ma wpływ na każdy aspekt życia⁷. Oferuje ona znaczne możliwości poprawy jakości życia, wzrostu gospodarczego oraz zrównoważonego rozwoju. Stąd, transformacja cyfrowa stanowi dla UE wyzwanie aby określić, w jaki sposób prawa podstawowe, stosowane w normalnym życiu, powinny być wdrażane w świecie internetowym.

W Deklaracji podkreślono, że transformacja cyfrowa musi odbywać się przy uwzględnieniu pięciu podstawowych zasad. Po pierwsze, nie powinna ona pociągać za

⁶ Wspólne deklaracje Parlament Europejski, Rada, Komisja Europejska „Europejska deklaracja praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie” (Dz.U. C 23 z 21.01.2023 r. s. 1) – dalej Deklaracja.

⁷ Do wcześniejszych inicjatyw w zakresie rozwoju cyfrowego należą: „Deklaracja z Tallina w sprawie administracji elektronicznej”; „Deklaracja berlińska w sprawie społeczeństwa cyfrowego i administracji cyfrowej opartej na wartościach”; „Deklaracja lizbońska – celowa demokracja cyfrowa”.

sobą ograniczania praw. Po drugie, to, co jest nielegalne poza internetem, jest również nielegalne w internecie. Po trzecie, transformacja cyfrowa musi pozostawać bez uszczerbku dla „polityk niecyfrowych”, takich jak dostęp do kluczowych usług publicznych poza internetem. Po czwarte, transformacja cyfrowa musi odbywać się z zapewnieniem pełnej zgodności z prawami podstawowymi, takimi jak ochrona danych, prawo do prywatności, niedyskryminacja i równouprawnienie płci. Po piąte, konieczne jest zapewnienie neutralności technologicznej, neutralności sieci oraz wiarygodności i inkluzywności⁸.

Analiza postanowień Deklaracji pozwala stwierdzić, że Unijna wizja transformacji cyfrowej ukierunkowana jest na człowieka. W rozdziale 1 pkt 1 Deklaracji wskazano, że w transformacji cyfrowej w Unii Europejskiej najważniejszy jest człowiek. Technologia powinna służyć i przynosić korzyści wszystkim ludziom mieszkającym w UE oraz umożliwiać im w pełni bezpieczną realizację ich aspiracji przy jednoczesnym poszanowaniu ich praw podstawowych. Za podstawowy cel w Deklaracji postawiono zapewnienie poszanowania w internecie praw jednostek i wartości uznanych w prawie UE. Technologia powinna być wykorzystywana do łączenia ludzi, a nie do ich dzielenia. Powinna sprzyjać sprawiedliwemu i integracyjnemu społeczeństwu oraz sprawiedliwej i inkluzywnej gospodarce w UE⁹.

Na szczególną uwagę zasługuje wyrażona w Deklaracji zasada inkluzywności. Zakłada ona, że transformacja powinna być korzystna dla wszystkich, zapewniać równość płci oraz obejmować w szczególności osoby starsze, osoby mieszkające na obszarach wiejskich, osoby z niepełnosprawnościami lub osoby marginalizowane, podatne na zagrożenia lub pozbawione praw obywatelskich. Powinna również propagować różnorodność kulturową i językową. W Deklaracji wskazano również, że ważnym

⁸ Inkluzywność to koncepcja, która zakłada tworzenie środowiska, w którym każdy człowiek – bez względu na tożsamość, płeć, zdolności, pochodzenie i cechy – jest akceptowany i doceniany. Jest to podejście, które dąży do eliminacji barier i dyskryminacji, a także do promowania równości, różnorodności i integracji we wszystkich aspektach życia społecznego, edukacyjnego, zawodowego i kulturowego: <http://akademiantelektu.org/Inkluzywność> - co to oznacza i dlaczego jest tak ważna? - Akademia Intelaktu - nowoczesne centrum edukacji (dostęp: 25.11.2024 r.).

⁹ M. Nowikowska, *Digital identity on the internet – challenges and threats*, [w:] Wielowymiarowość cyberbezpieczeństwa, J. Żylińska, K. Huczek, K. Borkowski (red.), Warszawa 2024, s. 25 i n.

elementem w transformacji cyfrowej jest infrastruktura. Wszyscy obywatele UE powinni mieć dostęp do przystępnej cenowo i szybkiej łączności cyfrowej.

W Deklaracji *expressis verbis* odniesiono się również do zagadnienia tożsamości cyfrowej. W rozdziale 2 pkt 7 Deklaracji podkreślono, że każdy powinien mieć dostęp online do kluczowych usług publicznych w UE. Istotne jest zapewnienie obywatelom UE możliwości dobrowolnego skorzystania z dostępnej, bezpiecznej i godnej zaufania tożsamości cyfrowej, która pozwala na dostęp do szerokiego wachlarza usług online. Bardzo ważne jest wspieranie płynnego, bezpiecznego i interoperacyjnego dostępu w całej UE do cyfrowych usług publicznych zaprojektowanych z myślą o skutecznym zaspokajaniu potrzeb obywateli, w tym w szczególności do cyfrowych usług zdrowotnych i opiekuńczych, dostępu do elektronicznej dokumentacji medycznej.

Z punktu widzenia tożsamości cyfrowej ważne jest zapewnienie bezpieczeństwa oraz ochrona prywatności i danych osobowych¹⁰. W rozdziale V Deklaracji poświęconym bezpieczeństwu wskazano, że każdy powinien mieć dostęp do technologii, produktów i usług cyfrowych, które z założenia są bezpieczne, gwarantują ochronę prywatności, aby zapewnić wysoki poziom poufności, integralności, dostępności i autentyczności przetwarzanych informacji¹¹. Założenie to obejmuje wymogi w zakresie cyberbezpieczeństwa dla produktów wprowadzanych do obrotu na jednolitym rynku cyfrowym. W pkt. 17 Deklaracji podkreślono ponadto, że każdy ma prawo do prywatności i do ochrony swoich danych osobowych. Ochrona ta obejmuje kontrolę sprawowaną przez ludzi nad tym, w jaki sposób ich dane osobowe są wykorzystywane i komu są udostępniane¹².

Innym istotnym dokumentem w obszarze rozwoju tożsamości cyfrowej jest program Rady „Droga ku cyfrowej dekadzie”¹³ opisujący transformację cyfrową UE do 2030 r.

¹⁰ M. Nowikowska, *Identity Theft. Protection of Personal Data in Cyberspace*, [in:] Digital well-being – a concern for the quality of life, L. Tafaro, I. Laki, I. Florek (eds.), Warsaw-Budapest 2023, s. 154.

¹¹ Zob. K. Chałubińska-Jentkiewicz, M. Nowikowska, *Bezpieczeństwo, tożsamość, prywatność...*, s. 41.

¹² Zob. K. Chałubińska-Jentkiewicz, M. Nowikowska, *Artificial Intelligence v. Personal Data*, „Polish Political Science Yearbook”, 2022, vol. 51(3), p. 185; M. Safjan, *Ochrona danych osobowych – granice autonomii i informacji*, [w:] Ochrona danych osobowych, M. Wyrzykowski (red.), Warszawa 1999, s. 9; M. Nowikowska, *Personal Data Protection in the Context of the Act on the National Cybersecurity System*, [in:] Cybersecurity in Poland. Legal Aspects, K. Chałubińska-Jentkiewicz, F. Radoniewicz & T. Zieliński (eds.), Springer Cham 2022, s. 171.

¹³ „Program Droga ku cyfrowej dekadzie” z 8 grudnia 2022 r.:

<https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/digital-decade/> (dostęp: 19.08.2024).

Określono w nim cele cyfrowe oparte na czterech głównych punktach: 1) umiejętności cyfrowe, 2) infrastruktura cyfrowa, 3) cyfryzacja przedsiębiorstw i 4) usług publicznych). Podstawowym celem UE do 2030 r. jest stworzenie inkluzywnego środowiska cyfrowego ukierunkowanego na człowieka. W Programie wskazano, że w 2019 r. około 56% osób w wieku od 17-74 lat posiadało podstawowe umiejętności cyfrowe. UE wyznaczyła do 2030 r. wzrost tego wskaźnika do poziomu 80%. Podobnie do 2030 r. UE chce zapewnić 100% dostęp do infrastruktury, tj. zagwarantowania w każdym obszarze (miejskim i wiejskim) połączeń gigabitowych i dostępu łączności 5G. W Programie wskazano także, że w 2020 r. 60% obywateli korzystało z identyfikacji elektronicznej. Za cel UE stawia sobie podwyższenie tego wskaźnika do poziomu do 80% wszystkich obywateli UE.

11 kwietnia 2024 r. Parlament Europejski i Rada przyjęły rozporządzenie 2024/1183 w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 910/2014 w odniesieniu do ustanowienia europejskich ram tożsamości cyfrowej¹⁴ (tzw. eIDAS 2). W punkcie 5 preambuły wskazano, że obywatele powinni mieć prawo do tożsamości cyfrowej, która podlega ich wyłącznej kontroli i która umożliwia im korzystanie ze swoich praw w środowisku cyfrowym oraz uczestnictwo w gospodarce cyfrowej. Ramy tożsamości cyfrowej powinny przyczyniać się do bardziej zintegrowanej cyfrowo Unii poprzez zmniejszanie barier cyfrowych między państwami członkowskimi i umożliwianie obywatelom Unii czerpania korzyści z cyfryzacji, przy jednoczesnym zwiększaniu przejrzystości i ochrony ich praw.

Ustawodawca unijny na mocy eIDAS 2 wprowadził Europejskie Portfele Tożsamości Cyfrowej (ang. *The EU Digital Wallet*, EUDIW). Portfel tożsamości cyfrowej jest produktem i usługą, które umożliwiają użytkownikowi przechowywanie danych dotyczących tożsamości, danych uwierzytelniających i atrybutów powiązanych z jego tożsamością, dostarczanie ich na żądanie stronom ufającym oraz wykorzystywanie ich do uwierzytelniania online i offline na potrzeby usługi. Przykładem tożsamości cyfrowej jest elektroniczny dowód osobisty, paszport, czy prawo jazdy. Europejską tożsamość cyfrową można wykorzystywać zarówno online, jak i offline, w publicznych i prywatnych usługach w całej UE¹⁵.

¹⁴ Dz.U. UE L, 30.04.2024.

¹⁵ <http://digital-strategy-ec.europa.eu/pl/policies/eudi-wallet-implementation> (dostęp: 23.02.2024).

Wskazuje się, że wdrożenie ram europejskiej tożsamości cyfrowej może przynieść następujące korzyści:

- każda osoba, która ma prawo do otrzymania krajowego dokumentu tożsamości, ma również prawo do posiadania tożsamości cyfrowej uznawanej w całej UE;
- portfel tożsamości stanowi prosty i bezpieczny sposób na kontrolowanie tego, jakie informacje chcemy podać serwisom, które udostępniają usługi i wymagają udostępnienia informacji;
- tożsamość cyfrowa, dostępna za pośrednictwem cyfrowych portfeli w aplikacjach mobilnych na telefony komórkowe oraz na innych urządzeniach, ma na celu umożliwienie potwierdzenie tożsamości online i offline, przechowywanie i wymianę informacji przekazanych przez urzędy, np. imię, nazwisko, data urodzenia, obywatelstwo, przechowywanie i wymianę informacji pochodzących z wiarygodnych źródeł prywatnych oraz wykorzystywanie tych informacji do udowodnienia swojego prawa, np. do pobytu, pracy lub studiów w danym państwie członkowskim¹⁶.

Podsumowując powyższe można stwierdzić, że Unijna droga do transformacji cyfrowej obejmuje w szczególności suwerenność cyfrową, poszanowanie praw podstawowych, praworządności i demokracji, włączenie społeczne (poprzez zapewnienie łączności, edukację cyfrową, szkolenia, uczciwe i sprawiedliwe warunki pracy, dostęp do cyfrowych usług publicznych online), zrównoważony rozwój, bezpieczeństwo, poprawę jakości życia, dostępność usług oraz poszanowanie praw i aspiracji wszystkich osób. Oprócz korzyści, jakie daje tożsamość cyfrowa, niesie ona z sobą także wiele wyzwań i zagrożeń. Wiąże się ona również z licznymi wyzwaniami, wśród których najważniejsze jest bezpieczeństwo w Internecie.

Tożsamość cyfrowa jako prawo obywatela do dostępu do technologii, produktów i usług cyfrowych

Ustawodawca unijny w rozporządzeniu 2024/1183 w pkt 5 postąpił się zwrotem „prawa obywateli do tożsamości cyfrowej”, które stanowi warunek *się qua non*

¹⁶ [https:// commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-digital-identity](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-digital-identity) (dostęp: 15.04.2024).

wykonywania praw w środowisku internetowym. Prawo do tożsamości cyfrowej wyraża się w prawie do dostępu do technologii, produktów i usług cyfrowych. Tożsamość cyfrowa w społeczeństwie informacyjnym staje się kluczowym elementem, który pozwala jednostce na interakcję z usługami i produktami online¹⁷. Można uznać, że tożsamość cyfrowa stanowi zestaw informacji i danych, które identyfikują jednostkę w przestrzeni cyfrowej, a jej posiadanie staje się niezbędne do korzystania z produktów i usług w sieci.

Tożsamość cyfrowa staje się kluczowym elementem, który decyduje o dostępie do produktów i usług w sieci. Aby prawo to mogło być zrealizowane, niezbędny jest dostęp do technologii. Osoby, które nie mają dostępu do odpowiednich technologii, np. internetu, mogą zostać wykluczone z dostępu do usług wymagających tożsamości cyfrowej.

Ponadto należy stwierdzić, że tożsamość cyfrowa pełni rolę „klucza”, który otwiera drzwi do produktów i usług w cyfrowym świecie. Aby uzyskać ten dostęp, użytkownik musi przejść proces weryfikacji swojej tożsamości. Jako przykład można wskazać dostęp do usług bankowych. Bank, przed umożliwieniem dostępu do konta, przelewów czy transakcji online, będzie wymagał uwierzytelnienia tożsamości użytkownika.

Podsumowanie

Tożsamość cyfrowa jest kluczowym elementem współczesnej rzeczywistości cyfrowej, umożliwiającym dostęp do produktów i usług, za pośrednictwem nowych technologii. Identyfikacja tożsamości cyfrowej pozwala nam udowodnić, kim jesteśmy w sieci. Analiza dokumentów unijnych pozwala stwierdzić, że ustawodawca określa tożsamość cyfrową jako prawo obywatela do realizowania się w środowisku internetowym, które pozwala jednostce na interakcję z usługami i produktami online. Wskazuje się, że identyfikacja cyfrowa pomaga zaoszczędzić czas i uprościć interakcje. Różni dostawcy prywatni i publiczni oferują obecnie różne środki identyfikacji cyfrowej, z różnym stopniem wiarygodności i bezpieczeństwa. Ustawodawca Unijny, dostrzegając zalety zharmonizowano we wszystkich państwach członkowskich modelu portfela

¹⁷ K. Markiewicz, *Rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w:] *Bezpieczny rozwój społeczeństwa informacyjnego*, E. Szczepaniuk, M. Gawlik-Kobylińska, J. Werner, Warszawa 2016, s. 177; J. Dzierżyńska-Mielczarek, *Rynek mediów w Polsce*, Warszawa 2018, s. 75.

tożsamości cyfrowej, wskazuje, że rozwiązanie to umożliwi użytkownikom cyfrowe udowodnienie, kim są, a jednocześnie zapewnią im pełną kontrolę nad tym, jakie dane udostępniają, aby utożsamiać się z usługami internetowymi.

Przeprowadzone rozważania wskazują, że pojęcie tożsamości cyfrowej jest zagadnieniem złożonym. Z jednej strony tożsamość cyfrowa staje się nieodzownym atrybutem funkcjonowania jednostki w cyberprzestrzeni. Z drugiej, niesie ze sobą wiele zagrożeń. Przed ustawodawstwem unijnym stoi wiele wyzwań. Chcąc rozwijać ramy europejskiego portfela tożsamości cyfrowej i dostrzegając korzyści płynące z nowych technologii, równocześnie należy wprowadzać mechanizmy, które będą skutecznie zabezpieczać i chronić jednostkę w sieci.

Bibliografia

- Chatubińska-Jentkiewicz K., Nowikowska M., *Artificial Intelligence v. Personal Data*, „Polish Political Science Yearbook” 2022, vol. 51(3).
- Chatubińska-Jentkiewicz K., Nowikowska M., *Bezpieczeństwo, tożsamość, prywatność – aspekty prawne*, Warszawa 2020.
- Coomaraswamy R., *Identity within: Cultural Relativism, Minority Rights and the Empowerment of Women*, „The George Washington International Law Review” 2002, vol. 34, no. 3.
- Domańska M., *Zakaz dyskryminacji ze względu na więcej niż jedno zabronione kryterium*, Warszawa 2019.
- Dzierżyńska-Mielczarek J., *Rynek mediów w Polsce*, Warszawa 2018.
- Flis M. (red.) *Etyczny wymiar tożsamości kulturowej*, *Studia z antropologii społecznej*, Warszawa 2004.
- Markiewicz K., *Rozwój społeczeństwa informacyjnego*, [w:] *Bezpieczny rozwój społeczeństwa informacyjnego*, E. Szczepaniuk, M. Gawlik-Kobylińska, J. Werner, Warszawa 2016.
- Nowikowska M., *Digital identity on the internet – challenges and threats*, [w:] *Wielowymiarowość cyberbezpieczeństwa*, J. Żylińska, K. Huczek, K. Borkowski (red.), Warszawa 2024.
- Nowikowska M., *Identity Theft. Protection of Personal Data in Cyberspace*, [in:] *Digital well-being – a concern for the quality of life*, L. Tafaro, I. Laki, I. Florek (eds.), Warsaw-Budapest 2023.
- Nowikowska M., *Personal Data Protection in the Context of the Act on the National Cybersecurity System*, [in:] *Cybersecurity in Poland. Legal Aspects*, K. Chatubińska-Jentkiewicz, F. Radoniewicz & T. Zieliński (eds.), Springer Cham 2022.
- Nowikowska M., *Prawo do wizerunku i prawo adresata korespondencji*, [w:] *Prawo własności intelektualnej. Teoria i praktyka*, J. Sieńczyło-Chlabicz (red.), Warszawa 2021.
- Poźniak-Niedzielska M., *Ograniczenie praw autorskich do wizerunku, korespondencji i źródeł informacji* [w:] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu*, M. Poźniak-Niedzielska (red.), Bydgoszcz 2006.
- Poźniak-Niedzielska M., Szczotka J., *Prawo autorskie. Zarys problematyki*, Warszawa 2020.
- Safjan M., *Ochrona danych osobowych – granice autonomii i informacji*, [w:] *Ochrona danych osobowych*, M. Wyrzykowski (ed.), Warszawa 1999.
- Wojnicka E., *Prawo do wizerunku w ustawodawstwie polskim*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego PWiOWI 1990, nr 56.

Wspólne deklaracje Parlament Europejski, Rada, Komisja Europejska „Europejska deklaracja praw i zasad cyfrowych w cyfrowej dekadzie” (Dz.U. C 23 z 21.01.2023 r. s. 1).